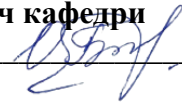

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Факультет історії, бізнес-освіти та права
Кафедра історії України та всесвітньої історії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри

«15»_серпня_2024_року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ МЕТОДОЛОГІЯ ІСТОРІЇ

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Ступінь вищої освіти: магістр

Галузь знань: 01 «Освіта/ Педагогіка»

Спеціальність: 014 «Середня освіта (Історія)»

Форма навчання: денна

2024 – 2025 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Методологія історії» розроблена на основі освітньо-професійної програми Середня освіта (Історія, Громадянська освіта); навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня другого (магістерського) за спеціальністю: 014 «Середня освіта (Історія)»

Розробники: кандидат історичних наук, старший викладач Безверха Вікторія Миколаївна

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри історії України та всесвітньої історії

Протокол від «15»_серпня_ 2024 року № 1

Завідувач кафедри

Бабак О.І.

Робоча програма навчальної дисципліни «Методологія історії» для студентів спеціальності 014 «Середня освіта (Історія)» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. ЦДУ імені В. Винниченка, 2024. 17 с.

© Безверха В.М., 2024 рік
© ЦДУ імені В. Винниченка, 2024 рік

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів –	Галузь знань 01 «Освіта/Педагогіка»	Нормативна	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання: –	Спеціальність: 014 «Середня освіта (Історія)»	Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 120		1-й	1-й
		Семестр	
		1-й	1-й
		Лекції	
	Освітня програма:	26 год.	__ год.
	«Середня освіта (Історія, Громадянська освіта)» «Середня освіта (Історія)»	Практичні, семінарські	
		22 год.	__ год.
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		72 год.	__ год.
		Індивідуальні завдання:	
		–	
		Вид контролю:	
		Екзамен	Екзамен

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою Сформувати у студентів глибоке розуміння основних підходів, концепцій і методів історичного дослідження, а також сприяти розвитку критичного мислення та аналітичних навичок у роботі з історичними джерелами. Дисципліна покликана навчити майбутніх фахівців оцінювати історичні події крізь призму різних методологічних парадигм, усвідомлювати суб'єктивність історичних інтерпретацій та застосовувати інструменти наукового аналізу для створення власних дослідницьких проєктів.

Додатково ця дисципліна сприяє формуванню вміння вести наукові дискусії, аргументувати свою точку зору та розуміти зв'язок між минулим і сучасними суспільними процесами.

Завдання:

1. Ознайомити студентів з основними історіографічними традиціями та школами.
2. Розвиток здібностей у студентів навичок критичного аналізу джерел.
3. Формування вміння застосовувати методологічні підходи.
4. Виховання наукової дискусії та аргументації.

5. Розуміння зв'язку між теорією та практикою історичних досліджень.
6. Знати філософські та світоглядні основи, сучасні напрямки, тенденції й закономірності розвитку української науки в умовах глобалізації та інтернаціоналізації.
7. Розвиток навичок підготовки наукових робіт.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти **повинні**:

- освоїти ключові теоретичні засади та методи історичних досліджень;
- володіти понятійно-категоріальним апаратом з методології історії;
- демонструвати здатність до критичного мислення та аналізу джерел;
- розвивати компетентності для роботи з історичними джерелами різних типів;
- аналізувати теоретико-методологічні праці українських та зарубіжних вчених;
- обрати та переконливо обґрунтувати методологію, чітко визначати мету, предмет та об'єкт дослідження;
- володіти навичками академічного письма та публічних виступів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі **компетентності**:

Загальні	Фахові
<p>ЗК01. Здатність зберігати та примножувати моральні культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії, її місця у загальній системі знань про суспільство.</p> <p>ЗК02. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК03. Здатність працювати автономно.</p> <p>ЗК04. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня.</p> <p>ЗК05. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p> <p>ЗК06. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p> <p>ЗК07. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>ЗК08. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК09. Здатність застосовувати знання в практичній ситуації.</p>	<p>ФК01. Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому і сучасності.</p> <p>ФК02. Здатність виявляти специфіку в підходах до вирішення проблем у галузі історії й історіографії представників різних наукових напрямів та шкіл, критично осмислювати новітні досягнення історичної науки.</p> <p>ФК03. Здатність виявляти та досліджувати історіографічні джерела різних видів, аналізувати наукові тексти, узагальнювати інформацію.</p> <p>ФК04. Здатність здійснювати історичні дослідження з визначеної тематики, в тому числі використовуючи методологічний інструментарій інших гуманітарних і соціальних наук.</p> <p>ФК05. Здатність презентувати та обговорювати результати досліджень і професійної діяльності у сфері історії й історіографії.</p> <p>ФК06. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.</p> <p>ФК07. Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати й обговорювати результати наукових досліджень.</p> <p>ФК08. Здатність використовувати сучасні цифрові інструменти і технології для проведення досліджень та професійної діяльності у сфері історії й історіографії.</p> <p>ФК09. Усвідомлення принципів академічної доброчесності та норм</p>

1.3. Очікувані програмні результати навчання:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть:

- Аналізувати історичні джерела та критично оцінювати їхню достовірність і репрезентативність – застосовувати методологічні підходи для глибокого аналізу текстових, візуальних, архівних та усних джерел.
- Інтерпретувати історичні події з урахуванням різних концепцій та історіографічних традицій – демонструвати знання основних історичних шкіл і підходів до розуміння минулого.
- Розробляти та реалізовувати власні наукові дослідження – формулювати наукові питання, обирати відповідні методи дослідження та аргументовано презентувати результати.
- Застосовувати міждисциплінарні підходи – інтегрувати знання з філософії, соціології, культурології та інших наук для ширшого розуміння історичних процесів.
- Орієнтуватися в сучасних тенденціях розвитку історичної науки – розуміти виклики глобалізації, інтернаціоналізації та впливу новітніх методологій на історичні дослідження.
- Оцінювати внесок фундаторів світової та української історичної науки – аналізувати вплив визначних науковців на формування методологічних підходів та розвиток історичних знань.
- Володіти навичками академічного письма та публічної презентації – готувати аналітичні матеріали, наукові статті та виступати з доповідями на конференціях і семінарах.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. Вступ до курсу «Методологія історії»

Тема 1. Розвиток методології як науки.

Розвиток історичної науки від античних часів. Підходи до вивчення історії в різні епохи (від Геродота та Фукидіда до сучасних істориків). Поняття методологія історії. Основні принципи, методи та інструменти, які використовують історики для наукового дослідження. Роль методології – як правильний вибір методів допомагає точніше аналізувати джерела, уникати упереджень і досягати об'єктивності.

Тема 2. Еволюція підходів щодо історіописання від Середньовіччя до Нового часу. Способи написання історії в різні періоди: Середньовіччя – домінування релігійної інтерпретації; епоха Відродження – повернення інтересу до людини та світської історії; Просвітництво – акцент на раціональності та наукових підходах. Романтизм. Історична белетристика.

Тема 3. Проблеми періодизації. Поява категорії часу. Методологічні підходи до періодизації всесвітньої історії. Традиційна періодизація – поділ на Стародавній світ, Середньовіччя, Новий та Новітній час. Цивілізаційний підхід (Тойнбі, Шпенглер) – історія розглядається через розвиток і занепад окремих цивілізацій. Марксистський підхід – поділ за суспільно-економічними формаціями (первісне суспільство, рабовласництво, феодалізм, капіталізм, комунізм). Культурно-історичний підхід – акцент на розвитку культури, науки, технологій. Сучасні підходи: Глобальна історія, що аналізує взаємозв'язки між регіонами. Постмодерністські підходи, які ставлять під сумнів традиційну періодизацію. Методологічні підходи до періодизації вітчизняної історії. Періодизація археології.

Розділ 2. Наукові школи методології історії XIX – початку XX століття

Тема 4. Започаткування наукової методології. Формування наукової методології історії в XIX – початку XX століття. Критичний метод І. Канта, який заклав основи теорії пізнання, підкресливши роль суб'єкта в інтерпретації історичних фактів. Розвиток цих ідей продовжили неокантіанці, відокремлюючи гуманітарні науки від природничих, що закріпило важливість аналізу унікальних історичних явищ.

Позитивістська методологія, яка наполягала на вивченні фактів, та неопозитивізм, що поєднав емпіризм із логічним аналізом.

Тема 5. Методологія історії другої половини XIX – поч. XX ст. Марксистська школа, що базувалася на діалектичному матеріалізмі й розгляді суспільно-економічних формацій. Ідеї М. Вебера, зокрема його концепція «ідеальних типів» та дослідження зв'язку між релігією, економікою й етносом. Методологічні підходи в українській історіографії кінця XIX – початку XX століття. Національні історії.

Розділ 3. Новітні школи методології історії

Тема 6. Методологічні підходи школи Анналів. Розвиток новітніх методологічних шкіл історії, зокрема школа Анналів, що виникла у Франції в 1920-х роках завдяки працям М. Блока та Л. Февра. Їхній підхід акцентував на дослідженні широких суспільних явищ і колективної свідомості, а також прагненні до «тотальної історії» – концепції Ф. Броделя, яка охоплювала економічні, соціальні та культурні аспекти тривалих історичних процесів. Особливу увагу приділено ролі індивідуальної та колективної ментальності (Жак Ле Гофф, Жорж Дюбі), що сприяло становленню історичної антропології. Нова соціальна історія другої половини XX століття, зокрема дослідження А. Буро та Р. Шарт'є.

Тема 7. Нові методологічні школи другої половини XX – поч. XXI ст. Методологія «нової історичної науки», розвиток мікроісторії, історії повсякденності та цивілізаційного підходу. Значна увага приділяється проблемі вибору методологічного інструментарію, що веде до синтезу різних наукових моделей. Сучасні методи історичних досліджень, що дозволяють краще зрозуміти минуле через аналіз свідчень, біографій та

локальних подій. Усна історія метод, який виник та розвивався на Заході, а також застосовується в Україні для вивчення локальних подій, культурних змін та суспільних процесів. Вивчення методів – біографістики та просопографії. Мікроісторія, яка досліджує окремі випадки чи громади для глибокого розуміння великих історичних процесів. Методологія психоісторії. Методи в економічній історії. Історична антропологія. Гендерна історія. Методологія історії жіноцтва. «Альтернативна історія».

Розділ 4. Організація наукового дослідження та культура науковця

Тема 8. Архітектоніка наукового дослідження. Ключові етапи створення наукового проєкту з історії – від формування ідеї до підготовки готової роботи. Формування теми, актуальності дослідження, об'єкту, предмету, мети та завдання наукового дослідження. Робота з історичними джерелами та бібліографією, адже правильний добір матеріалів є запорукою якісного дослідження. Розгляд етичних принципів історика – чесність у трактуванні фактів та повага до чужих праць. Правильне оформлення кваліфікаційного дослідження.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л	п			СРС		л	п			СРС
	120	26	22			72						
Розділ 1. Вступ до курсу «Методологія історії»												
1. Розвиток методології як науки.		2				5						
2. Еволюція підходів щодо історіописання від Середньовіччя до Нового часу.		6	4			15						
3. Проблеми періодизації.			4									
Разом за Розділом 1		8	8			20						
Розділ 2. Наукові школи методології історії XIX – початку XX століття												
4. Започаткування наукової методології.		4										
5. Методологія історії другої половини XIX – поч. XX ст.		4	4									
Разом за Розділом 2		8	4									
Розділ 3. Новітні школи методології історії												
6. Методологічні підходи школи Анналів.		4	4			12						
7. Нові методологічні школи другої половини XX – поч. XXI ст.		4	6			40						
Разом за Розділом 3		8	10			52						
Розділ 4. Організація наукового дослідження та культура науковця												
8. Архітектура наукового дослідження.		2										
Разом за Розділом 4		2										
Усього годин		26	22			72						

4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	ВСТУП ДО МЕТОДОЛОГІЇ ІСТОРІЇ	2
2	ТЕОРІЯ ІСТОРІЇ ВІД НАЙДАВНІШИХ ЧАСІВ ДО СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ	2
3	РОЗВИТОК ІСТОРИЧНОГО МИСЛЕННЯ У ЗАХІДНІЙ ЄВРОПІ ЗА ДОБИ НОВОГО ЧАСУ (XIV – XVIII ст.)	2
4	РОМАНТИЧНА ІСТОРІОГРАФІЯ	2
5	ПОЗИТИВІЗМ У ЄВРОПЕЙСЬКІЙ ІСТОРИЧНІЙ ДУМЦІ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XIX ст.	4
6	МЕТОДОЛОГІЯ ІСТОРІЇ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XIX – першої половини XX ст.	4
7	МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ «НОВОЇ ІСТОРИЧНОЇ НАУКИ»	2
8	МЕТОДОЛОГІЯ ІСТОРІЇ ПОВСЯКДЕННЯ	2
9	УСНА ІСТОРІЯ	2
10	МЕТОДИ В ІСТОРИЧНІЙ НАУЦІ	2
11	ОСНОВНІ ЕТАПИ НАУКОВОГО ПРОЕКТУ З ІСТОРІЇ	2
	Разом	26

4.2. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ) ЗАНЯТЬ

	Назва теми	Кількість годин
1	МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ПЕРІОДИЗАЦІЇ ІСТОРІЇ	4
2	МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ІСТОРИЧНИХ ПРАЦЬ ДОБИ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ	4
3	НАЦІОНАЛЬНІ ІСТОРІЇ У XIX – НА ПОЧАТКУ XX ст.	4
4	МЕТОДОЛОГІЯ ІСТОРІЇ ШКОЛИ АННАЛІВ	4
5	СУЧАСНИЙ ВИМІР ІСТОРІОПИСАННЯ	6
	Разом	22

4.3. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Складіть таблицю: вкажіть найвидатніших представників різних історичних періодів – Античність, Середньовіччя, Новий та Новітній час	15
2	Підготуйте довідку для енциклопедії з історії на тему: «Н.З. Дейвіс та утвердження традиції мікроісторії на американському ґрунті».	20
3	Складіть історію становлення школи «Анналів» (можна у вигляді таблиці зазначаючи прізвища представників кожного покоління школи та їх внесок).	12
4	Підготуйте презентацію 12 – 15 слайдів про історичний доробок та методологічні новаторства Ярослава Грицака.	20
5	Назвіть та охарактеризуйте загальнонаукові та спеціально-історичні методи дослідження.	5
	Разом	72

4.6. Методи навчання

Навчальний процес складається з лекцій, семінарів, консультацій та самостійної роботи під керівництвом викладача. Поточне оцінювання знань студентів здійснюється через індивідуальні консультації, виконання завдань з тем курсу.

Лекції представлені за хронологічним принципом. Охоплюють питання, що стосуються розвитку методології історії як науки на різних етапах її розвитку. Також, висвітлені дискусійні питання в історії становлення методології історії та ключові проблеми. Для глибшого розуміння студентами дисципліни рекомендовано ознайомитися попередньо з підручниками.

Семінарські заняття спрямовані на ретельний аналіз провідних наукових шкіл Західної Європи, розвитку та застосування сучасних методів.

Частина матеріалу призначена для самостійного опрацювання. Завдання можуть включати як складання конспектів, так і підготовку енциклопедичних довідок, таблиць та презентацій.

Глибше вивчення дисципліни передбачає роботу з сучасними науковими статтями та іншими актуальними джерелами. Наявна література дозволяє студентам протягом семестру опанувати ключові проблеми курсу.

Структура навчального процесу для дисципліни «Методологія історії» включає:

1. Аудиторні заняття;
2. Самостійну роботу;
3. Роботу з джерелами в бібліотеці та онлайн;
4. Оцінювання знань.

Основні види навчальних занять:

- Лекції із залученням візуальних матеріалів та схем;
- Семінари;
- Консультації;
- Підсумковий контроль (екзамен).

Методи навчання охоплюють:

- За характером пізнання: репродуктивний, пояснювальний, дослідницький, проблемний;
- За етапами навчального процесу: формування знань та навичок, закріплення та перевірка;
- За джерелами: лекції, демонстрації, ілюстрації;
- За рівнем самостійної діяльності: пошуковий, дослідницький та проблемний методи.

4.7. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти. Порядок та критерії виставлення балів

Контроль за засвоєнням студентами навчального матеріалу здійснюється у вигляді поточного контролю.

Вивчення курсу «Методологія історії» завершується **екзаменом**, відтак максимальна сума балів, яку може отримати студент у рамках поточного контролю до екзамену – 60 балів, під час екзамену - 40 балів. Максимальна оцінка на яку може претендувати студент – 100 балів.

1. Основною роботою студента вищої школи є робота під час **семінарського заняття**. За роботу на семінарському занятті студент може отримати оцінку в межах п'ятибальної системи.

Оцінку «*відмінно*» (5 балів) студент отримує за:

- глибокі та системні знання історичних подій, явищ, лідерів;
- уміння самостійно набувати знання, визначати тенденції та протиріччя історичних процесів;
- представлення власних неординарних суджень щодо історичних процесів та явищ;
- застосування вивченого матеріалу для винесення аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, дискусії, круглі столи);
- користування широким арсеналом засобів доказу своєї думки; вирішення складних проблемних завдань;
- використання в ході підготовки різних джерел інформації;
- вміння логічно і творчо викласти матеріал в усній та письмовій формі.

Оцінка «*добре*» (4 бали) виставляється, коли:

- студент вільно оперує вивченим матеріалом;
- має достатньо повні знання, вільно використовує навчальний матеріал у стандартних ситуаціях;
- правильно відтворює логіку історичних подій, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними;
- досконало володіє історичною та політичною картою;
- здатен опрацьовувати матеріал самостійно;
- користується додатковими джерелами історичної інформації.

Оцінка «*задовільно*» (3 бали) виставляється в разі, якщо:

- студент знає більше половини навчального матеріалу, здатен відтворити його з помилками та неточностями;
- орієнтується в хронології;
- підтверджує висловлене судження одним-двома аргументами;
- здатен використовувати під час відповіді карти, схеми;
- відповіді непослідовні та нелогічні.

Оцінку «*незадовільно*» (0–2 бали) студент отримує, якщо він був присутній на занятті, але:

- може дати відповідь з кількох простих речень;
 - здатен усно відтворити окремі частини теми;
 - має фрагментарні уявлення про роботу з історичними джерелами;
 - слабо орієнтується в хронології подій;
 - має лише загальне уявлення про історичну карту;
- розрізняє окремі історичні події та явища без зв'язку між ними.

По завершенні семестру усі результати роботи студента в семінарській аудиторії сумуються.

2. Впродовж семестру студенти виконують завдання, винесені на **самостійне опрацювання**.

3. У кінці семестру студенти пишуть **екзамен**.

Підсумковий семестровий контроль

Підсумковою формою контролю з дисципліни «Методологія історії» є **екзамен**.

Екзамен проводиться відповідно до графіку навчального процесу.

Підсумкова кількість балів з дисципліни (**100** балів) визначається як сума балів поточного контролю (**40** балів), самостійної роботи (**20** балів), підсумкової контрольної роботи (**40** балів).

4.8. Перелік програмових питань для підсумкового контролю

1. Поняття методології історії. Методологія історії як наука.
2. Назвіть та охарактеризуйте форми історичної свідомості
3. Критерії періодизації історичних досліджень
4. Підходи щодо періодизації всесвітньої історії
5. Критерії періодизації в археології
6. Варіанти та обґрунтування періодизації вітчизняної історії
7. Зародження історії на Сході
8. Методологія історії за доби Античності
9. Вплив християнства на розвиток історіописання
10. Антична біографістика
11. Всесвітня історія очима арабських істориків. Ібн-Хальдун
12. Ідеї ренесансу та їх вплив на розвиток історичної науки
13. Історична думка доби Бароко
14. Біографії в козацьких літописах
15. Нові підходи до написання історії в епоху Просвітництва
16. Історична белетристика у першій половині XIX ст.
17. Зародження та зміст телеологічної історії
18. Романтизм та його вплив на західну історичну науку
19. Вплив романтизму на українську історіографію
20. Метаісторичні праці з історії слов'янських народів
21. Методологія «Історії України-Руси» М. Грушевського
22. Позитивізм та його вплив на історичну науку
23. Позитивізм в українській історичній науці
24. Марксистська школа методології історії
25. Трансформація марксизму в радянській історичній науці
26. Соціальна історія М. Вебера
27. Неоромантичні праці в українській історіографії другої половини XIX – початку XX ст.
28. Передумови зародження «Нової історії»
29. «Нова історична наука» в США
30. Зародження школи Анналів. М. Блока і Л. Февра
31. Тотальна історія Ф. Броделя
32. Колективна та індивідуальна свідомість в історії. Ж. Ле Гофф
33. Нова соціальна історія
34. Методологічні підходи в кліометрії
35. Методологія історії повсякдення
36. Підходи що до вивчення повсякдення у працях представників «Школи Анналів»
37. Сучасні підходи що до створення української національної історії
38. Історія повсякдення у сучасній українській історіографії
39. Методи усної історії
40. Витоки та розвиток усної історії на Заході
41. Методологія психоісторії
42. Базис історичної антропології

43. Методологія гендерних досліджень
44. Методи в економічній історії
45. Критичний метод
46. Проспографічний аналіз та біографія
47. Мікроісторичний метод
48. Методи роботи з історичним джерелами
49. Користь та небезпека від «альтернативної історії»
50. Аргументація фактів в історичній науці
51. Методи роботи з історичним джерелом
52. Етика проведення історичного дослідження

4.9. Схема нарахування балів, які отримують студенти

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

5.1. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Берк П. Вступ. Нова історія: її минуле і майбутнє. Нові перспективи історіописання [пер. з англ. Т. та А. Портнових]. Київ. 2004. С. 8-35
2. Бондаренко Г. Теорія та методологія історії. Програма й тестові завдання, основи курсу, словник понять і категорій: Навч. Посіб. Луцьк: Редакційно-видавничий відділ Волинського національного університету ім. Л. Українки. 2011. 187 с.
3. Гоцуляк В. Історія, її методологія і історіографія як наукові та навчальні дисципліни. Навчальний посібник. Черкаси. 2016. 732 с.
4. Данильян О.Г. Методологія наукових досліджень: підручник / О.Г. Данильян О. П. Дзьобань. Харків. 2019. 368 с.
5. Доманська Е. Історія та сучасна гуманітаристика: дослідження з теорії знання про минуле / Ева Доманська; пер. з польськ. та англ. В. Склокіна; наук. ред. В. Склокін, С. Троян. Київ. 2012. 264 с/
6. Зашкільняк Л. Методологія історії від давнини до сучасності. Львів. 1999. 227 с.
7. Зашкільняк Л. Сучасна світова історіографія: Посібник для студентів історичних спеціальностей університетів. Львів. 2007. 312 с.
8. Йорн Р. Нові шляхи історичного мислення / Перекл. з нім. В. Кам'янець. Львів. 2010. 358 с
9. Колінгвуд Р.Д. Ідея історії. /Пер. з англ. О. Мокровольський. Київ. 1996. 615 с.
10. Кульчицький С.В. Методологія і методика наукового дослідження: Матеріали до нормативного курсу / С. В. Кульчицький. Київ. 2003.
11. Нові підходи до історіописання / За ред. Пітера Берка; пер. з англ.. Київ. 2013. 359 с.
12. Рюзен Й. Нові шляхи історичного мислення / Пер. з нім. Львів. 2010. 335 с.
13. Яковенко Н.М. Вступ до історії. Київ. 2007. 368 с.

Допоміжна література:

1. Грінченко Г.Г. Усна історія: Методичні рекомендації з організації дослідження: Для студентів і аспірантів. Харків. 2007. 28 с.
2. Дашкевич Я. Об'єктивне і суб'єктивне в просопографії // Український біографічний словник: Історія і проблематика створення: Матеріали науково-практичної конференції, Львів, 8–9 жовтня 1996 р. Львів. 1997. С. 40-47.
3. Єріна А.М., Єрін Д.Л., Захожай В.Б. Методологія наукових досліджень. К. 2004.
4. Залізник Л.Л. Археологія України: Курс лекцій.: Навч. посібник / Л.Л. Залізник, О.П. Моця, В.М. Зубар та ін., за ред. Л.Л. Залізника. Київ. 2005. 504 с.
5. Залізник Л.Л. Стародавня історія України. Київ. 2012. 542 с.
6. Зарішняк І.М. Методика та організація наукових досліджень: навч.-метод. посіб. Для самост. вивч. дисц. Вінниця. 2011. 120 с.
7. Зашкільняк Л. Про історичне мислення та роль історика у сучасному світі. Україна Європа-Світ. Серія: Історія, міжнародні відносини. 2015. Вип. 16(1). С. 174-180.
8. Зашкільняк Л.О. Періодизація в історії [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Periodyzatsiia_istorii
9. Злупко С.М. Історія економічної теорії. Навчальний посібник. Київ. 2005. 719 с.
10. Кісь О. Усна історія: концептуальні засади // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім.В.Гнатюка. Серія: «Історія». Вип. 2. Ч. 3. 2015. С. 212–220.

11. Кісь О. Усна історія: становлення, проблематика, методологічні засади. Україна модерна. 2007. №11. С. 7–21
12. Козеллек Райнгатт. Часові пласти: Дослідження теорії історії / Пер. Володимира Шведа, ред. і коментарі Сергія Стельмаха. К., 2006. 436 с.
13. Космина В. Проблеми методології цивілізаційного аналізу історичного процесу. Запоріжжя. 2011. 310 с.
14. Космина В. Цивілізаційний аналіз історії в світлі системної теорії Н. Лумана. Український історичний журнал. 2010. № 1. С. 165-178.
15. Кульчицький С.В. Періодизація історії України [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=periodyzacija_istorij_ukrajny
16. Марченко М.І. Українська історіографія (з давніх часів до середини XIX віку). Київ. 1959. 239 с.
17. Петровський М. Нариси історії України XVII – початку XVIII століть. – I: Досліди над літописом самовидця. Харків. 1930. 454 с.
18. Потульницький Володимир. Схеми і періодизації історії України в українській історіографії 19-20 ст.: проблеми теорії та методології / Спеціальні історичні дисципліни. 2000. 5. С. 434–460.
19. Середа В. Усна історія як метод і методологія: деякі проблеми створення та інтерпретації усної історичних джерел. Україна модерна. 2007. №11. С. 159–165.
20. Стельмах С. Методологія історії, методологія історичної науки. Енциклопедія історії України: у 10 т. Київ. 2009. Т. 6. 621 с.
21. Чишко В. Біографічна традиція та наукова біографія в історії і сучасності України. Київ. 1996. 239 с.
22. Яковенко Н. Між правдою та славою (не зовсім ювілейні роздуми до ювілею Богдана Хмельницького) // Сучасність. 1995. № 11. URL: <http://ukrhistory.narod.ru/texts/yakovenko-2.htm>
23. Ящук Т. Філософія історії. Курс лекцій. Київ. 2004. 535 с.

5.3. Інформаційні ресурси

1. Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України»: URL: <https://ivinas.gov.ua/>
2. Електронна бібліотека (Україна): URL: www.lib.com.ua/
3. Інститут історії України НАН України: URL: www.history.org.ua/
4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. Національна історична бібліотека України: URL: <https://nibu.kyiv.ua/>

6. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральноукраїнському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка» (затверджене вченою радою, протокол №2 від 30.09.2019; №10 від 07.02.2022).